

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Приложение към Заповед № РД 09 – 1782 от 11.12.2004 г.

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за провеждане на държавни изпити

за придобиване трета степен на професионална квалификация

**СПЕЦИАЛНОСТ: 0671 УПРАВЛЕНИЕ НА
ТРАНСПОРТНОТО ПРЕДПРИЯТИЕ**

ПРОФИЛ: 02 В ЖП ТРАНСПОРТ

СОФИЯ, 2004 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика за придобиване трета степен на професионална квалификация по

специалност № **0671 УПРАВЛЕНИЕ НА ТРАНСПОРТНОТО ПРЕДПРИЯТИЕ**
профил **02 В ЖП ТРАНСПОРТ**

Националната изпитна програма ще се прилага за учениците, завършващи XIII клас през учебната 2004 / 2005 година. Чрез нея ще се извърши проверка и оценка на професионалните компетенции на учениците по специалността.

Националната изпитна програма е разработена на основание Закона за народната просвета и Закона за професионалното образование и обучение.

II. ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ

Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация са два:

- държавен изпит по теория на специалността – писмена разработка на изпитна тема;
- държавен изпит по практика на специалността – изпълнение на индивидуално практическо изпитно задание.

Държавните изпити по теория на специалността и по практика на специалността са независими един от друг.

III. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Държавният изпит по теория на специалността представлява писмена разработка на изпитна тема, съобразена с професионалните компетенции, заложи в изпитната програма (Таблица № 1).

Всяка комплексна изпитна тема включва учебно съдържание от различни учебни предмети от раздел Б - Задължителна професионална подготовка на учебния план за специалността (Таблица № 2).

Изпитните теми са варианти на комплексните изпитни теми (Таблица № 3) и една от тях се изтегля в деня на държавния изпит по теория на специалността.

Таблица № 1

№ по ред	ПРОФЕСИОНАЛНИ КОМПЕТЕНЦИИ
1.	Познават нормативните документи и документооборота.
2.	Познават и водят отчетни документи.
3.	Познават икономиката и организацията на транспортния процес.
4.	Познават пазарните закони и действащия пазарен механизъм.
5.	Познават и прилагат принципните схеми за изчисляване на превозните цени.
6.	Познават и прилагат наредбите за превоз на пътници и товари.
7.	Съблюдават за техническата изправност на подвижния железопътен състав и гаровите съоръжения.
8.	Преценяват професионален и здравен риск при различни трудови дейности.
9.	Преценяват средствата за сигнализиране и маркировка за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.
10.	Преценяват начините и средствата за защита и ограничаване на вредните фактори.
11.	Познават и спазват действащите нормативни документи за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

СЪДЪРЖАНИЕ НА КОМПЛЕКСНИТЕ ИЗПИТНИ ТЕМИ

Таблица № 2

№ по ред	КОМПЛЕКСНА ИЗПИТНА ТЕМА	ПЛАН – ТЕЗИС	Максимален брой точки
1.	2.	3.	4.
1.	Подвижен железопътен състав (ПЖПС)	<p>1. Класифицира ПЖПС по различни признаци, описва елементите на механичната част на ПЖПС и обяснява принципа на действие на влаковите спирачки.</p> <p>2. Описва: принципа на действие на дизеловия двигател с вътрешно горене, предавателните и спомагателни системи на дизеловия локомотив, електрическите машини и апарати в електрическите локомотиви.</p> <p>3. Изброява правата, задълженията и отговорностите на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при техническото обслужване на ПЖПС.</p>	<p>45</p> <p>45</p> <p>10</p>
2.	Гарови съоръжения и устройства	<p>1. Описва общото устройство на железния път, гаровите коловози, стрелки, вагоноизхвъргачки и прелези.</p> <p>2. Посочва гаровите съоръжения и описва устройствата за обслужване на пътници, обработка на товари и маневрена работа.</p> <p>3. Посочва общите изисквания за пожарна и аварийна безопасност на гаровите съоръжения и устройства за обслужване на пътници, обработка на товари и маневрена работа.</p>	<p>45</p> <p>45</p> <p>10</p>
3.	Механизация на товаро-разтоварните процеси	<p>1. Дефинира и характеризира товаро-разтоварните процеси, товаро-разтоварни машини, приспособления и бункерни устройства.</p> <p>2. Характеризира методите за създаване на уедрени товарни единици.</p> <p>3. Изброява защитни приспособления (елементи, оборудване, предпазни устройства) при товаро-разтоварните процеси.</p>	<p>45</p> <p>45</p> <p>10</p>

1.	2.	3.	4.
4.	Организация движението на влаковете	<p>1. Посочва и характеризира видовете експлоатационни пунктове и жп гари, дефинира понятието “влак”, графични и таблични разписания за движение на влаковете.</p> <p>2. Описва видовете маневри и елементите на маневрена работа.</p> <p>3. Посочва средствата за сигнализиране и маркировка за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в експлоатационните пунктове, железопътните гари и влаковете.</p>	<p>45</p> <p>45</p> <p>10</p>
5.	Транспорт и транспортни системи на Република България. Управленски решения и методи на управление в транспорта	<p>1. Описва транспортната система в Република България и посочва технико-икономическите особености на видовете транспорт, обяснява същността на транспортното предприятие и посочва организационните му структури.</p> <p>2. Определя целите, принципите и функциите на управление в транспорта, управленските решения и контрола по тяхното изпълнение, дефинира и изяснява същността на методите на управление на транспортните дружества.</p> <p>3. Посочва правата, задълженията и отговорностите на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в транспортното предприятие.</p>	<p>45</p> <p>45</p> <p>10</p>
6.	Технико-икономически показатели за работа и използване на ПЖПС	<p>1. Посочва качествените технико-икономически показатели за използване на товарните вагони по време и мощност.</p> <p>2. Посочва технико-икономическите показатели за използване на пътническите вагони.</p> <p>3. Посочва превантивните мерки за предотвратяване на трудовия травматизъм в транспортното предприятие.</p>	<p>45</p> <p>45</p> <p>10</p>
7.	Експлоатационни разходи, себестойност и заплащане на труда	<p>1. Класифицира и структурира експлоатационните разходи, изяснява същността и видовете себестойност на превозите</p> <p>2. Изяснява същността на работната заплата, обяснява формите и системите на заплащане на труда в железопътния транспорт.</p> <p>3. Посочва ергономичните изисквания за организация на работното място.</p>	<p>45</p> <p>45</p> <p>10</p>
8.	Спедиционна дейност, спедиция на товарите	<p>1. Определя и описва същността на спедиционната дейност.</p> <p>2. Описва условията за превоз на товари, обяснява ценообразуването и тарифирането им.</p> <p>3. Посочва средствата за сигнализиране и маркировка за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при спедиция на товари.</p>	<p>45</p> <p>45</p> <p>10</p>

1.	2.	3.	4.
9.	Основи на транспортното и търговско право	1. Описва произхода, същността и източниците на правото в Република България, описва държавното устройство и структурата на изпълнителната държавна власт.	45
		2. Обяснява понятията административно, гражданско, трудово, наказателно и транспортно право и умишлено престъпление.	45
		3. Изброява правата, задълженията и отговорностите на работниците за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в транспортното предприятие.	10

ИЗПИТНИ ТЕМИ И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ

Таблица № 3

№ по ред	ИЗПИТНИ ТЕМИ	КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ	Максимален брой точки
1.	2.	3.	4.
1.	Цели на управление на транспорта. Подразделение на вагоните, дванадесетцифрово означение на товарните и пътническите вагони.	1. Цели на управление на транспорта: 1.1. Дефинира управлението на транспорта и предмет на управлението.	15
		1.2. Посочва целите на управление в транспорта.	15
		1.3. Изяснява основните задачи към които е насочено управлението.	15
	Права, задължения и отговорности на работодателя	2. Подразделение на вагоните, дванадесетцифрово означение на товарните и пътнически вагони: 2.1. Класифицира видовете вагони по различни признаци.	15
		2.2. Обяснява номерацията на пътническите вагони.	15
		2.3. Обяснява номерацията на товарните вагони.	15
	3. Изброява правата, задълженията и отговорностите на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд: 3.1. При техническо обслужване на вагоните.	5	
	3.2. В транспортно предприятие.	5	

1.	2.	3.	4.
2.	Бункери и товаро-разтоварни площадки. Методи на управление на транспортните дружества. Права, задължения и отговорности на работодателя	1. Методи на управление: 1.1. Дефинира методите на управление на транспортните дружества и изброява изискванията към методите.	13
		1.2. Посочва и обяснява същността на различните методи на управление.	10
		1.3. Изяснява същността и класифицира видовете управленски решения.	10
		1.4. Описва процедурите при вземане на решение и изяснява същността на контрола при изпълнение на взетите решения.	12
		2. Бункери и товаро-разтоварни площадки: 2.1. Изяснява предназначението на бункерите и обяснява принципното им устройство.	15
		2.2. Изяснява предназначението и класифицира товаро-разтоварните площадки. 2.3. Описва изискванията към товаро-разтоварните площадки.	15 15
3.	Принципи на управление. Правна уредба на организирането на превозите на товари. Права, задължения и отговорности на работодателя	3. Изброява правата, задълженията и отговорностите на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд: 3.1. При техническото обслужване на бункерите.	5 5
		3.2. На товаро-разтоварните площадки.	5
		1. Принципи на управление: 1.1. Обяснява принципите на управление в транспорта.	30
		1.2. Изяснява значението на спазването на принципите на управление.	15
		2. Правна уредба на организирането на превозите на товари: 2.1. Посочва начините за организиране на превозите.	15
		2.2. Описва оперативното заявяване на товарите за превоз. 2.3. Описва видовете договори за превоз на товари.	15 15
3. Изброява правата, задълженията и отговорностите на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в транспортното предприятие.	10		

1.	2.	3.	4.
4.	Функции на управлението. Административно и гражданско право. Права, задължения и отговорности на работодателя	1. Функции на управлението: 1.1. Дефинира функциите на управление. 1.2. Посочва и обяснява същността на различните управленски функции.	10 35
		2. Административно и гражданско право: 2.1. Обяснява съдържанието на “администрация” и “административно правоотношение”. 2.2. Формулира понятието “административен акт” и изброява видовете административни актове. 2.3. Обяснява административно-наказателната отговорност. 2.4. Формулира понятието “гражданско право”. 2.5. Посочва разделите на гражданско-процесуалния кодекс и източниците на гражданското право в Република България. 2.6. Посочва и обяснява субектите на гражданското правоотношение – физически и юридически лица.	5 5 10 5 10 10
		3. Посочва правата, задълженията и отговорностите на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в транспортно предприятие.	10
5.	Тарифа за превоз на товари по железопътен транспорт. Право на собственост. Права, задължения и отговорности на работниците	1. Тарифа за превоз на товари по жп транспорт: 1.1. Изяснява същността на тарифата за превоз на товари. 1.2. Посочва основните ценообразуващи фактори.	20 25
		2. Право на собственост: 2.1. Формулира понятието “право на собственост”. 2.2. Определя съдържанието на понятието “право на собственост”. 2.3. Посочва видовете и формите на собственост. 2.4. Описва начините за защита правото на собственост.	5 10 15 15
		3. Посочете правата, задълженията и отговорностите на работниците за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при превоз на товари.	10

1.	2.	3.	4.
6.	Спедиционна дейност. Основни и допълнителни спедиторски услуги. Железен път. Превантивни мерки и предотвратяване на трудов травматизъм	1. Същност на спедиционната дейност. Основни и допълнителни спедиторски услуги: 1.1. Изяснява същността на транспортно-спедиторската дейност. 1.2. Обяснява видовете спедиторски услуги.	20 25
		2. Железен път: 2.1. Обяснява устройството на железния път в план и профил. 2.2. Изяснява елементите на долно строене на железния път. 2.3. Изяснява елементите на горно строене на железния път.	15 15 15
		3. Посочва превантивните мерки и предотвратяване на трудов травматизъм.	10
		1. Неравномерност на товарните превози по време и направления: 1.1. Изяснява същността на неравномерността на товарните превози по време. 1.2. Посочва факторите, които влияят върху неравномерността по време. 1.3. Изяснява същността на неравномерността на товарните превози по направление.	10 10 10
		1.4. Посочва начините за намаляване на неравномерността на товарните превози по направления.	15
7.	Неравномерност на товарните превози по време и направление. Трудово право. Общи изисквания за пожарна и аварийна безопасност на гаровите съоръжения и устройства за обработка на товари	2. Трудово право: 2.1. Дефинира понятието “трудово право”. 2.2. Описва регламентираното право на труд и почивка. 2.3. Дефинира понятието “трудов договор” и описва съдържанието. 2.4. Обяснява случаите на прекратяване на трудовия договор.	10 10 10 15
		3. Посочва общите изисквания за пожарна и аварийна безопасност на гаровите съоръжения и устройства за обработка на товари.	10

1.	2.	3.	4.
8.	<p>Икономика на пътническите превози.</p> <p>Гарови съоръжения и устройства за обслужване на пътници и товари.</p> <p>Права, задължения и отговорности на работниците при превоз на пътници.</p>	<p>1. Икономика на пътническите превози:</p> <p>1.1. Изяснява значението на пътническите превози.</p> <p>1.2. Обяснява изискванията към пътническите превози.</p> <p>1.3. Посочва особеностите на транспортната продукция.</p>	<p>15</p> <p>15</p> <p>15</p>
		<p>2. Гарови съоръжения и устройства за обслужване на пътници и товари:</p> <p>2.1. Посочва и разяснява основните помещения за обслужване на пътниците в гарите, видовете средства за информация и съоръженията за качване и слизане на пътниците, придвижване на багаж между приемното здание и коловозите.</p> <p>2.2. Класифицира гаровите съоръжения и устройства за обработване на товари и обяснява предназначението им.</p>	<p>25</p> <p>20</p>
		<p>3. Изброява правата, задълженията и отговорностите на работниците за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при превоз на пътници.</p>	<p>10</p>
		9.	<p>Влак.</p> <p>Констативен протокол.</p> <p>Средства за сигнализиране и маркировка във влаковете</p>
<p>2. Констативни протоколи:</p> <p>2.1. Изяснява същността на констативния протокол.</p> <p>2.2. Описва частите на констативния протокол.</p> <p>2.3. Разяснява реда при съставяне на констативния протокол.</p>	<p>15</p> <p>15</p> <p>15</p>		
<p>3. Посочва средствата за сигнализиране и маркировка за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд във влаковете.</p>	<p>10</p>		

1.	2.	3.	4.
10.	Качествени технико- икономически показатели за използване на товарните вагони по мощност. Палетизация. Превантивни мерки за предотвратяване на трудовия травматизъм в транспортно предприятие	1. Качествени технико-икономически показатели за използването на товарните вагони по мощност (товароспособност): 1.1. Обяснява показателя динамично натоварване. 1.2. Посочва факторите за увеличаване на динамичното натоварване. 1.3. Изяснява коефициента на празния пробег.	 15 15 15
		2. Палетизация: 2.1. Разяснява понятието “палетизация” и класифицира палетите. 2.2. Изяснява начините и средствата за укрепване на товарите върху плоска палета. 2.3. Изяснява възможните начини за организация на палетните превози.	 15 15 15
		3. Посочва превантивните мерки за предотвратяване на трудовия травматизъм в транспортно предприятие.	10
11.	Качествени технико- икономически показатели за използване на товарните вагони по време. Контейнеризация. Професионален и здравен риск при маркиране, етикиране на пратки и пломбиране на вагони	1. Качествени технико-икономически показатели за използване на товарните вагони по време: 1.1. Изяснява показателя оборот на вагона. 1.2. Обяснява показателя рейс на товарния вагон. 1.3. Изяснява показателя среден денонощен пробег. 1.4. Обяснява показателя производителност на товарните вагони.	 10 10 10 15
		2. Контейнеризация. Видове контейнери: 2.1. Дефинира и разяснява понятията: “контейнер” и “контейнеризация”. 2.2. Класифицира контейнерите по различни признаци. 2.3. Описва предназначението и конструкцията на универсалните малкотонажни контейнери, среднотонажни контейнери, голямотонажни контейнери.	 15 15 15
		3. Определя професионалния и здравен риск при маркиране, етикиране на пратки и пломбиране на вагони.	10

1.	2.	3.	4.
12.	Технико-икономически показатели за използване на пътническите вагони. Отопление, вентилация и водоснабдяване. Права, задължения и отговорности на работодателя при техническото обслужване на пътнически вагони	1. Технико-икономически показатели за използване на пътническите вагони:	
		1.1. Изяснява основните качествени технико-икономически показатели за използване на пътническите вагони.	20
		1.2. Изяснява основните количествени технико-икономически показатели за използване на пътническите вагони.	25
		2. Служебни и пътнически вагони, отопление, вентилация и водоснабдяване:	
		2.1. Посочва видовете служебни вагони.	15
		2.2. Описва обикновените пътнически вагони.	15
		2.3. Описва специалните пътнически вагони.	15
		3. Изброява правата, задълженията и отговорностите на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при техническото обслужване на пътнически вагони.	10
13.	Технико-икономически показатели за използване на локомотивите. Гарови съоръжения и устройства за маневрена работа. Професионалният и здравен риск при използване на локомотивите и маневриране	1. Технико-икономически показатели за използване на локомотивите:	
		1.1. Изяснява основните качествени показатели за използване на локомотивите по мощност.	20
		1.2. Изяснява основните качествени показатели за използване на локомотивите по време.	25
		2. Гарови съоръжения и устройства:	
		2.1. Изяснява понятието “маневра”.	15
		2.2. Класифицира маневрените двигатели и устройства.	15
2.3. Дефинира понятията – изтеглителен коловоз, профилиран изтеглителен коловоз, разпределителна полугърбица и гърбица и обяснява предназначението на отделните им зони.	15		
		3. Оценява професионалния и здравен риск:	
		3.1. При използване на локомотивите.	5
		3.2. При маневриране.	5

1.	2.	3.	4.
14.	Форми и системи на заплащане на труда. Сключване на превозен договор. Ергономични изисквания за организацията на работното място	1. Форми и системи на заплащане на труда: 1.1. Изяснява същността на работната заплата. 1.2. Разяснява основната заплата и отделните допълнителни възнаграждения. 1.3. Обяснява формите и системи на заплащане на труда в железопътния транспорт.	15 15 15
		2. Сключване на превозен договор: 2.1. Изяснява същността на превозния договор. 2.2. Обяснява етапите на сключване на превозния договор. 2.3. Посочва правата и задълженията на железниците.	15 15 15
		3. Посочва ергономичните изисквания за организацията на работното място.	10
15.	Икономика на товарните превози, особености на товарооборота. Гарови съоръжения и устройства за обработка на товари. Права, задължения и отговорности на работниците	1. Икономика на товарните превози, особености на товарооборота: 1.1. Дефинира товарооборота и обяснява особеностите му. 1.2. Посочва факторите, определящи обема и структурата на товарооборота.	20 25
		2. Гарови съоръжения и устройства за обработка на товари: 2.1. Описва основните операции с товари в гарите. 2.2. Класифицира гаровите съоръжения и устройства за обработка на товари и обяснява предназначението им.	20 25
		3. Изброява правата, задълженията и отговорностите на работниците за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при превоз на товари по железопътния транспорт.	10
16.	Приходи в жп транспорта. Права, задължения и отговорности на работодателя	1. Приходи в жп транспорта: 1.1. Изяснява същността на приходите в жп транспорта. 1.2. Посочва тенденциите свързани с обема на приходите.	20 25
		2. График за движение на влаковете. Таблични разписания: 2.1. Определя и разяснява графика за движение на влаковете. 2.2. Разяснява табличните разписания за движение на влаковете.	25 20
		3. Изброява правата, задълженията и отговорностите на работодателя за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд в транспортното предприятие.	10

1.	2.	3.	4.
17.	Рентабилност. Приемане на товари за превоз. Общи изисквания за пожарна и аварийна безопасност при приемане на товари за превоз	1. Рентабилност:	
		1.1. Разяснява значението и същността на рентабилността.	20
		1.2. Обяснява начините за определянето на рентабилността.	25
		2. Приемане на товари за превоз:	
		2.1. Изяснява понятието пратка и видовете пратки.	20
		2.2. Обяснява начините за приемане на товари за превоз.	25
		3. Посочва общите изисквания за пожарна и аварийна безопасност при приемане на товари за превоз.	10
18.	Транспортна система на Република България. Технико-икономически особености на видовете транспорт и взаимодействие между тях. Произход и същност на държавата и правото. Превантивни мерки за предотвратяване на трудовия травматизъм	1. Транспортна система на Република България:	
		1.1. Дефинира понятието “транспорт” и “транспортна система” и очертава основните насоки за развитието и.	20
		1.2. Посочва технико-икономическите особености на видовете транспорт и изяснява на взаимодействието между тях.	25
		2. Произход и същност на държавата и правото:	
		2.1. Обяснява същността и възникването на държавата и правото като обществено явление.	20
		2.2. Посочва основните понятия в правната система на Република България.	25
		3. Изброява превантивните мерки за предотвратяване на трудовия травматизъм в транспортното предприятие.	10

1.	2.	3.	4.
19.	Себестойност на превозите. Товаро-разтоварни процеси. Защитни приспособления при товаро-разтоварните процеси	1. Себестойност на превозите: 1.1. Изяснява същността на себестойността на превозите. 1.2. Обяснява значението на себестойността. 1.3. Обяснява видовете себестойност.	15 15 15
		2. Основни понятия, характеристики и параметри на товаро-разтоварните процеси: 2.1. Дефинира основните понятия на товаро-разтоварните процеси. 2.2. Характеризира параметрите на машините за товаро-разтоварна работа.	20 25
		3. Посочва защитните приспособления (елементи, оборудване, предпазни устройства) при товаро-разтоварните процеси.	10
20.	Стилове на ръководство. Железопътни гари, стрелки и прелези. Общи изисквания за пожарна и аварийна безопасност на гаровите съоръжения	1. Стилове на ръководство: 1.1. Дефинира стил на ръководство. 1.2. Посочва и обяснява същността на различните стилове на ръководство.	15 30
		2. Железопътни гари, стрелки и прелези: 2.1. Дава определение за гара и класифицира гарите. 2.2. Дава определение за коловоз и описва видовете коловози. 2.3. Дава определение за стрелка и изброява елементите на обикновена стрелка. 2.4. Дава определение за прелез и класифицира прелезите.	15 10 10 10
		3. Посочва общите изисквания за пожарна и аварийна безопасност на гаровите съоръжения (жп гари, стрелки и прелези).	10

При разработването на изпитната тема, ако е необходимо, на ученика се предоставят дидактически материали (чертежи, схеми и друга техническа документация и справочна литература), утвърдени от директора на училището по предложение на изпитната комисия.

Оценяването на разработените изпитни теми се извършва с помощта на критерии, определени за всяка тема по точкова система. Сумата от точките за всички критерии за една изпитна тема е 100.

За всеки критерий точките са определени съобразно неговата тежест и са максимални. В зависимост от показаните знания за съответния критерий могат да се поставят от 0 до максималния брой точки. Точките, поставени за всеки критерий от изпитната тема, се сумират. За преминаване от точкова към шестобална система се използва формулата:

$$\text{цифрова оценка} = \frac{\text{6 x получен брой точки от ученика}}{\text{максимален брой точки (100)}}$$

IV. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Държавният изпит по практика на специалността се провежда чрез изпълнение от учениците на индивидуално практическо задание, съответстващо на съдържанието на учебните програми.

Индивидуалните изпитни задания са варианти на примерните теми и се разработват от всяко училище в зависимост от конкретните условия за провеждане на изпита. Критериите за оценяване на всяко индивидуално изпитно задание се съобразяват с единни национални критерии, посочени в изпитната програма.

В деня на държавния изпит по практика на специалността всеки ученик изтегля изпитно задание, включващо конкретна практическа задача за изпълнение и критерии за оценяването ѝ.

ПРИМЕРНИ ТЕМИ НА ИНДИВИДУАЛНИ ПРАКТИЧЕСКИ ЗАДАНИЯ

Тема 1. 1. Надписи и знаци върху коша на вагона. Номер на вагона.
2. Ред и технология при изчисляване на превозните цени на пътнически превози.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 2. 1. Контейнеризация.
2. Превозен договор.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 3. 1. Палетизация – видове палети.
2. Товарителница за превоз на товари.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 4. 1. Товарни вагони и специални товарни вагони.
2. Констативен протокол.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 5. 1. Пътнически вагони и специални пътнически вагони.
2. Изчисляване на превозни цени на товарни пратки.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 6. 1. Железен път. Долно и горно строене.
2. Добавка за бърз и експресен влак, билети за запазени места, релационни билети.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 7. 1. Железопътни перони. Пешеходни мостчета, надлези, подлези и пасарели.
2. Безплатни пътувания, пътувания с намалени цени – особености и таксуване.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 8. 1. Чакални и информационни съоръжения.
2. Превоз на колети.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 9. 1. Билетни каси и начин на работа на билето-багажния касиер.
2. Попълване на документи – трудов договор.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 10. 1. Магазии. Рампи. Вагонни кантари.
2. Попълване на документи – допълнително споразумение.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 11. 1. Кранове.
2. Попълване на документи – платежно нареждане.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 12. 1. Товаро-разтоварни машини с непрекъснато действие.
2. Попълване на документи – приходен касов ордер .
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 13. 1. Товаро-разтоварни машини с циклично действие.
2. Попълване на документи – разходен касов ордер.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 14. 1. Маневрени коловози, маневрени гърбици и полугърбици, вагонозадържатели.
2. Попълване на документи – платежно искане.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

Тема 15. 1. Железопътни стрелки, вагоноизхвъргачки, коловози и коловозни групи.
2. Попълване на документи – вносна бележка.
3. Решаване на практически задачи върху превоз на пътници, товари, работна заплата, попълване на счетоводни документи или съставяне на счетоводни статии.

**НАЦИОНАЛНИ КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ
ЗА ОЦЕНЯВАНЕ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИНДИВИДУАЛНИТЕ ПРАКТИЧЕСКИ ЗАДАНИЯ**

№	КРИТЕРИИ	ТЕЖЕСТ	ПОКАЗАТЕЛИ	ТОЧКИ
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, пожарна и аварийна безопасност и опазване на околната среда.	10	<p>1.1. Спазване правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, свързани с изпитното задание.</p> <p>1.2. Спазване изискванията за пожарна и аварийна безопасност.</p> <p>1.3. Спазване изискванията за опазване на околната среда.</p> <p>1.4. Правилно избиране и ползване на лични предпазни средства.</p>	
2.	Организация на работното място.	10	<p>2.1. Правилно избиране и подреждане на техническа и икономическа документация, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията на работа.</p> <p>2.2. Правилно избиране на необходимите бланки, тарифи, указатели, сметки и др.</p> <p>2.3. Целесъобразен подбор на необходимите материали по вид и количество.</p> <p>2.4. Опазване на използваните предмети и средства на труда.</p> <p>2.5. Хигиена на работното място.</p>	
3.	Качество на изпълнението на заданието (крайното изделие, извършената работа, дейностите, операциите).	70	<p>3.1. Откриване на неизправности, разчитане и използване на техническа и икономическа документация и вземане на правилно решение за технологичния ред за отстраняването им.</p> <p>3.2. Спазване технологичните изисквания и последователност на операциите при изпълнение на заданието.</p> <p>3.3. Точност и прецизност при изпълнението на операциите.</p> <p>3.4. Самопроверка и самоконтрол (изводи и преценка) при изпълнение на заданието (защита на заданието).</p> <p>3.5. Съответствие на крайното изпълнение на заданието с техническите и/или икономическите параметри.</p>	
4.	Спазване срока за изпълнение на заданието.	10	4. Изпълнение на заданието в определеното време.	

Забележка:

1. Показателите и съответният им максимален брой точки се конкретизират според спецификата на всяко задание.
2. При неизпълнение на заданието в определеното време се оценява извършената до момента работа.

V. УКАЗАНИЕ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ И ФОРМУЛА ЗА ПРЕМИНАВАНЕ ОТ ТОЧКИ В ШЕСТОБАЛНА СИСТЕМА

Оценяването на изпълнението на практическото задание се извършва по точкова система.

Максималният брой точки за всяко практическо задание е 100.

За преминаване от точкова в шестобална система се използва формулата:

$$\text{цифрова оценка} = \frac{\text{б х получен брой точки от ученика}}{\text{максимален брой точки (100)}}$$

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Илиева, Н. Гарови съоръжения и устройства. Техника. 1990.
2. Мутафчиев, Л. Икономика на транспорта. УИ “Стопанство”. 1994.
3. Първанов, П. Подвижен железопътен състав. Техника. 1988.
4. Единна тарифа за превоз на товари по железопътен транспорт в Република България. 2004.
5. Тарифа за превоз на пътници, багажни и колетни пратки по железопътния транспорт във вътрешно съобщение. 2004.
6. Владимиров, И. Право на международния транспорт. Университетско издателство-Стопанство. 2000.
7. Барбов, Т. Транспортно-манипулационна система. Университетско издателство-Стопанство. 1999.
8. Кирчева, Е. Механизация и организация на товаро-разтоварната дейност в жп транспорт. ВНВТУ “Тодор Каблешков”. 1984.
9. Тарифни известия. НК “БДЖ”. набор 1999 – 2004.
10. Вражалиев, Н. Организация и технология на превозния процес. Университетско издателство-Стопанство. 1999.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Павлинка Георгиева - ПГЖПТ “Никола Вапцаров”, гр.Горна Оряховица
2. Галя Дългичева - ПГЖПТ “Никола Вапцаров”, гр.Горна Оряховица
3. Бисерка Даалиева - ПГЖПТ “Никола Вапцаров”, гр.Горна Оряховица
4. Илия Манев - ПГЖПТ “Никола Вапцаров”, гр.Горна Оряховица
5. Ирена Ортакчийска - ПГЖПТ “Никола Корчев”, гр.София
6. Таня Стоянова - ПГЖПТ “Никола Корчев”, гр.София
7. Стефан Димитров - ПГЖПТ “Никола Корчев”, гр.София
8. Виолета Петрова - ПГЖПТ “Никола Корчев”, гр.София